

CERAMICA DECORATĂ PRIN ÎMPUNSĂTURI SUCCESIVE, DIN r. RM. VÎLCEA

DE

GHEORGHE I. PETRE (GOVORA)

Zona de nord-est a Olteniei a oferit în toate timpurile condiții naturale prielnice viețuirii omenеști. Climatul continental moderat, legăturile lesnicioase — pe plaiuri sau pe văile apelor — cu alte regiuni, bogăția vînatului, a pășunilor și rocilor, sarea, izvoarele cu apă limpede sînt doar unele din elementele care au atras aci diferite grupări umane, în mai toate epocile istoriei ¹.

În rîndurile de mai jos intenționăm să facem cunoscute rezultatele cercetărilor de teren întreprinse de noi, care au avut drept urmare documentarea prezenței în raionul sus-menționat, a purtătorilor ceramicii decorată prin împunsături succesive (Furchenstichkeramik) (fig. 1).

Govora-Sat (com. Buleta). „Dealul Săpunarului” este o culme ce desparte văile Govora și Slătioarele. De pe suprafața dealului am adunat mai multe fragmente ceramice de tip Coțofeni ². Această ceramică (fig. 3/5 ; 5/9—10 ; 6/8, 12) de culoare cărămizie și cenușie, a fost lucrată din lut cu amestec de nisip și pietricele ; la vasele mai mici li s-a aplicat la exterior un slip subțire. Ca forme distingem : vâscioare mici tronconice (fig. 3/5), castroane cu buza evazată, umăr retras, partea inferioară tronconică (fig. 5/9—10) și cești cu corpul bombat (fig. 6/8, 12), ornamentate prin împunsături succesive. Castroanele au marginile ornamentate cu creștături, în timp ce umărul este reliefat printr-un șir de impresiuni. Figurina zoomorfă (fig. 6/2) este lucrată din lut cu nisip fin și reprezintă un bovideu cu coarnezle alungite.

Bîrsești (com. Buleta). În urma terasărilor efectuate pe „Chiciurla” — deal conic situat pe malul stîng al rîului Govora — a ieșit la iveală

¹ În colecțiile Muzeului raional Rm. Vlcea sau în colecția secției muzeistice din Băile-Govora, de care răspundem, există numeroase materiale arheologice documentînd culturile : Criș, Coțofeni, Glina III, Verbicioara, Hallstatt, epoca romană și prefeudală.

² În 1961, D. Berciu a executat un mic sondaj de circa 5 m.p., cu care ocazie a scos la iveală fragmente ceramice decorate cu împunsături succesive, o ancoră de lut și un fragment de askos. Din pămîntul de azvîrlitură am cules ulterior o a doua ancoră de lut, menționată în studiul citat, precum și o reprezentare zoomorfă (*Dacia*, N. S., VI, 1962, p. 387—397).

în anii 1962—1963, un bogat material arheologic. În mal se conturează clar un strat de cultură cu vetre de foc. Resturile arheologice constau din așchii și unelte de silex (fig. 2/7—10), topoare de piatră, rîșnițe de piatră — găsite pe o vatră de foc —, idoli zoomorfi, vase de lut întregi sau fragmentare, oase, cărbuni etc. Printre unelte remarcăm un topor întreg cu ceafa cilindrică și gaură de înmănușare (fig. 2/1) cules de pe vatra unde au apărut rîșnițele. Un al doilea topor, tot cu ceafă cilindrică dar de o formă

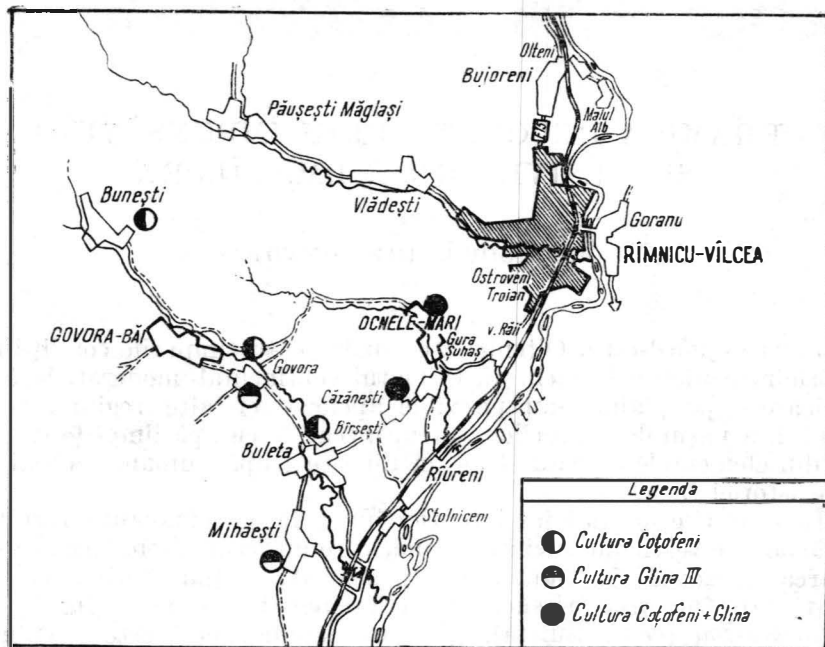

Fig. 1. — Schiță de teren.

diferită, s-a aflat în stare fragmentară (fig. 2/4). Rîșnițele (fig. 2/5—6) sînt din rocă cu multă mică care apare frecvent pe albia Oltului. Ceramica prezintă două categorii distincte: una, avînd în pastă nisip cu pietricele și mica, cu suprafața poroasă și aspră la pipăit, iar a doua din pastă amestecată cu nisip fin, are pereții acoperiți cu slip. Culoarea în ambele cazuri este cenușie, cărămizie, neagră sau neagră-cărămizie. O subcategorie o formează grupa destul de numeroasă pe care o putem numi „beton” (pastă uniform-cenușie amestecată cu nisip, pietricele și mica, pereții subțiri și rezonanți). O formă caracteristică este aceea de ceașcă cu sau fără toartă (fig. 3/1 a—b, 2—3, 6; 6/4). Se adaugă străchinile tronconice cu buza ușor îngroșată; vâscioarele tronconice cu fundul ușor lătit (fig. 3/7—8); vasele de mărime mijlocie cu corp bombat și fund plat (fig. 4/10); vasele „sac” (fig. 5/1); vase de mari dimensiuni cu gît curbat, marginea dreaptă, corp bombat (fig. 4/1). Torțile sînt în general supraînălțate și în bandă lată (fig. 3/1—2, 4, 6). Tehnica folosită la împodobirea vaselor constă din împunsături succesive (fig. 3/1 a—b, 2—4, 6, 9; 6/15); într-un caz impresiuni de șnur răsucit (fig. 3/10 a—c); linii incizate (fig. 4/4, 6, 9; 5/6—7; 6/4, 14); impresiuni de forme variate (fig. 4/1—3, 5, 7—10; 5/8); striuri făcute

cu măturica (Besenstrich, fig. 5/1) și creștături. În mare parte procedeele tehnice sînt combinate. Se întîlnesc motive unghiulare, benzi hașurate,

Fig. 2. — 1—4, topoare de piatră; 5—6, rișnițe; 7—10, așchii de silex (1,4—10 Buleta-Chiciurla; 2—3, Buleta-Căzănești).

romburi, „rețele”, motive stelare, „ramură de brad”. Plastica zoomorfă (fig. 6/1, 3) este modelată din lut cu amestec de nisip, pietricele și mica. Un exemplar (fig. 6/1) care provine dintr-o locuință, redă un bovidu cu coarnele grcase și botul perforat orizontal.

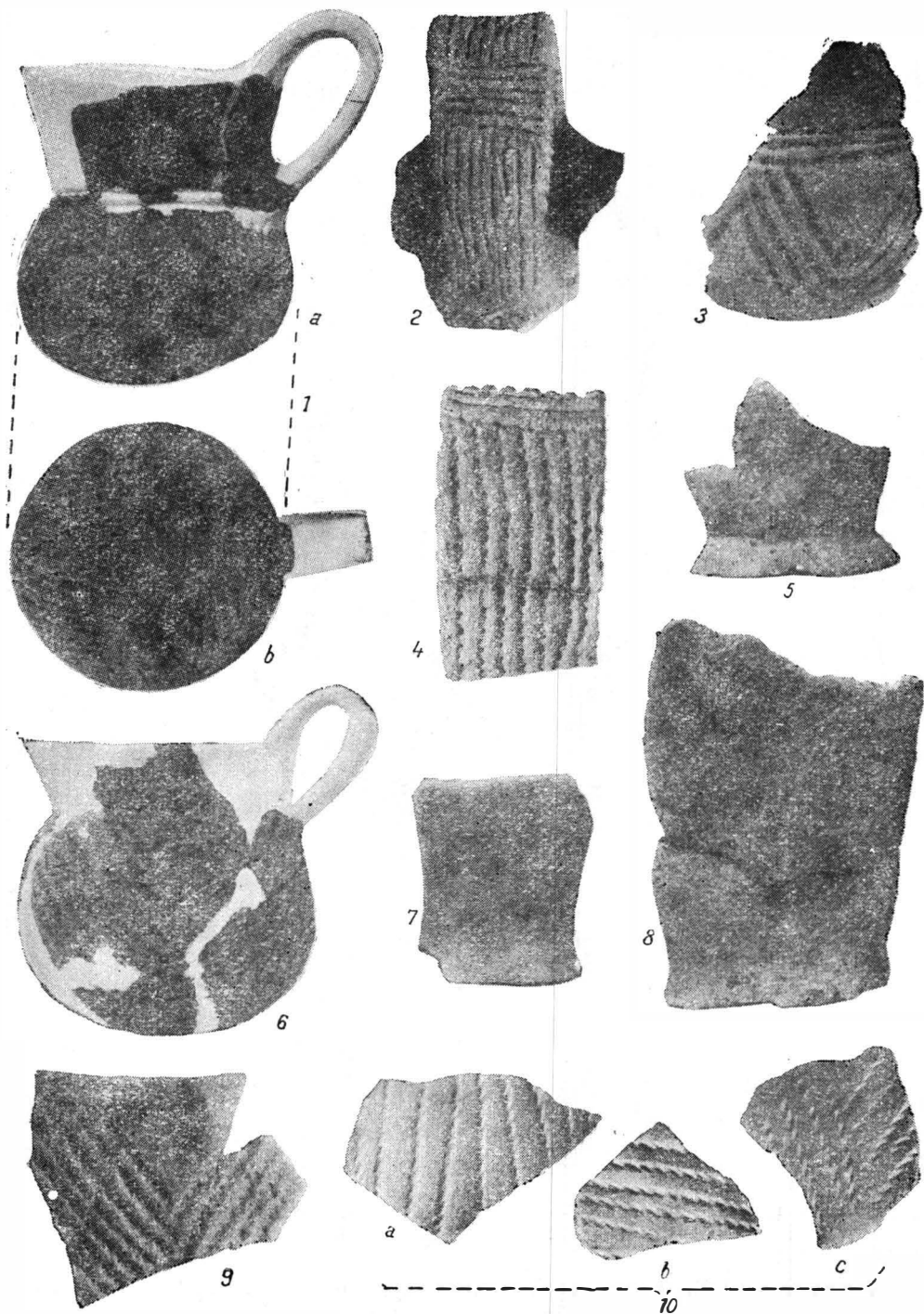

Fig. 3. — Vase și fragmente ceramice. (1—4, 6—10, Buleta-Chiciurla ; 5, Govora-Sat — Dealul Săpunarului).

Căzănești (com. Rîureni). La circa 800 m spre est de „Chiciurla”, pe locul unde fabrica de cărămidă scoate pământul necesar procesului de

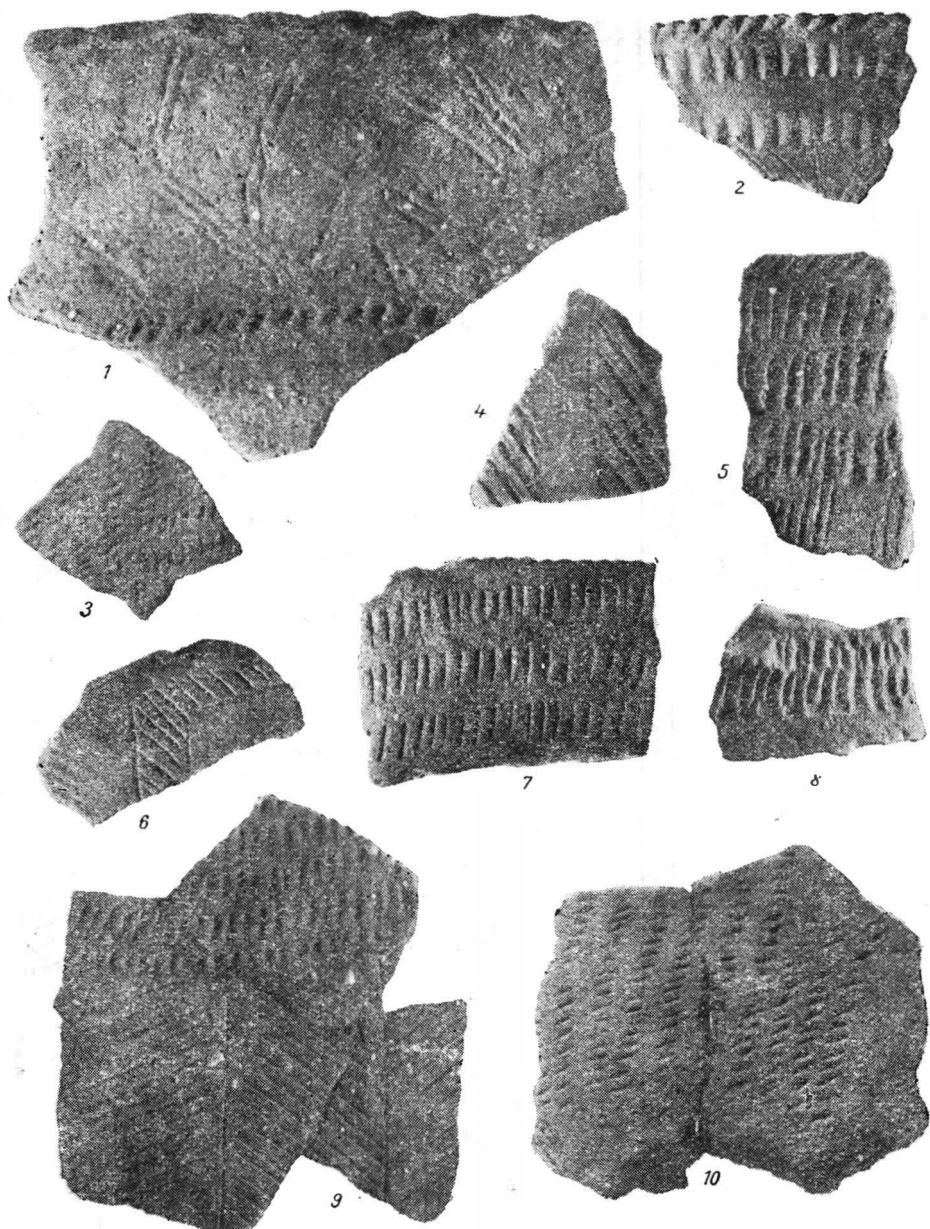

Fig. 4. — Fragmente ceramice de la Buleta-Chiciurla.

fabricație, la adâncimea de la circa 1,90 m pînă la 2,40 m a apărut un strat de cultură cu vetre de foc, topoare, silexuri, măciuci, o daltă și o brățară de bronz, oase, cărbuni și fragmente ceramice. Stratul aparține culturi

Glina III (fig. 6/17). De aici au fost culese și fragmente ceramice Coțofeni (fig. 5/3—4) de culoare cenușie și cărămie, lucrate în tehnica obișnuită

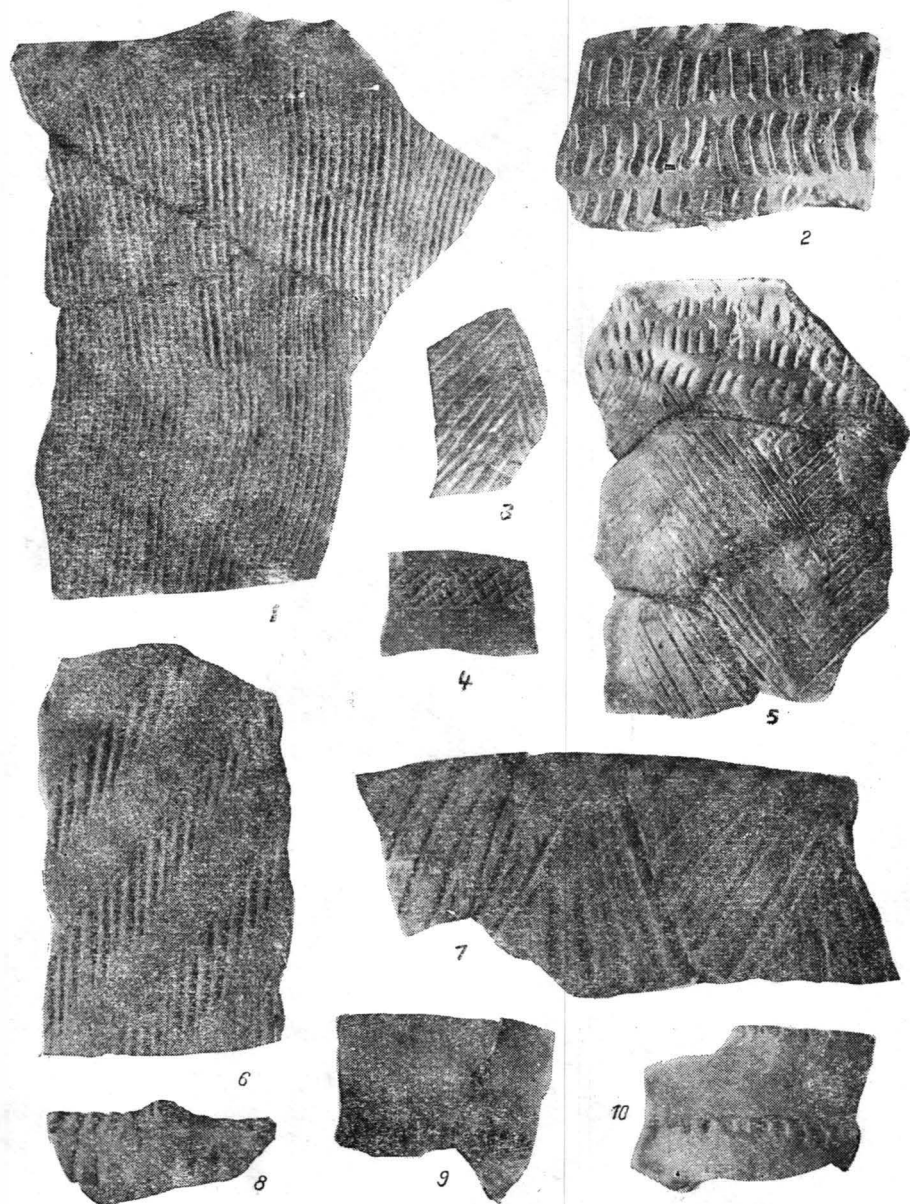

Fig. 5. — Fragmente ceramice. (1, 6—8, Buleta-Chiciurla; 3—4, Buleta-Căzănești; 2, Ocele Mari-Cosota; 5, Bunești-Gătejești; 9—10, Govora-Sat — Dealul Săpunarului).

culturii Coțofeni din regiune. Remarcăm prezența văscioarelor mici tronconice și absența tehnicii împunsăturilor succesive care se poate datora și întâmplării, cu atât mai mult cu cât dispunem de foarte puține resturi

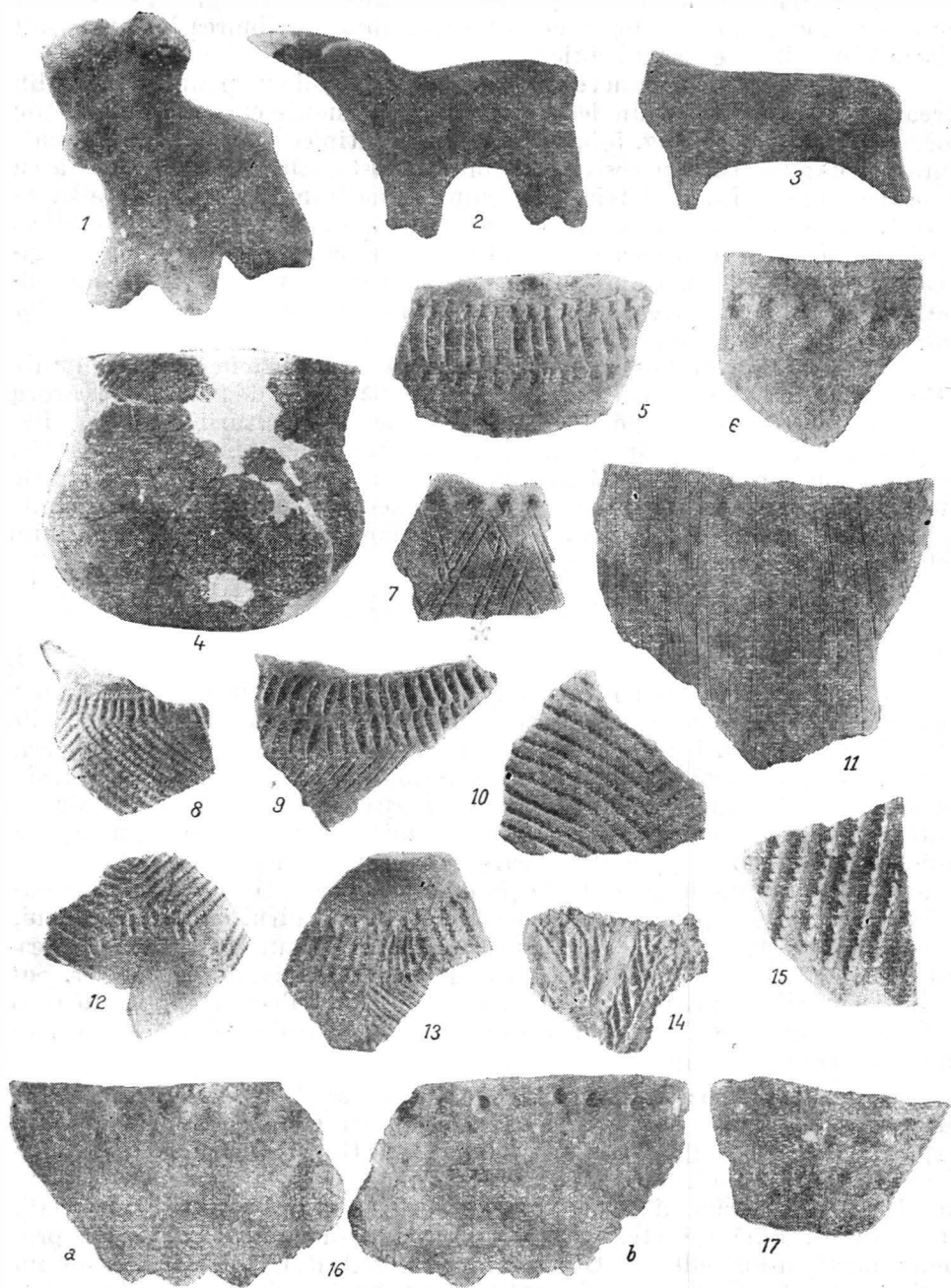

Fig. 6. — 1–3, figurine zoomorfe; 4, ceașcă; 5–15, fragmente c ceramic (1, 3–4, 14–15, Buleta-Chiciurla; 2, 8, 12, Govora – Sat – Dealul Săpunarului; 5, 7, 10, 13, Bunești-Gătejești; 9, 11, 16 a–b, Ocnele Mari-Cosola; 17, Buleta-Căzănești).

Coțofeni propriu-zise. Cît privește topoarele ilustrate la fig. 2/2 — 3 (unul cu ceafa în unghi, iar al doilea cu ceafa rotunjită), atribuirea lor uneia sau alteia din culturi este mai dificilă.

Com. Bunești. La punctul numit „Gătejești“ de pe panta de deal din dreapta riului Govora, au ieșit la iveală fragmente ceramice, vetre de foc, cărbuni și oase (fig. 5/5, 6/5—7, 10, 13) tipice pentru aspectul cultural cu împunsături succesive. Ceramica a fost realizată dintr-o pastă cu amestec de nisip fin și pietricele mărunte, bine frământată și ardere superioară. La exterior, în cele mai multe cazuri, s-a aplicat un slip subțire. Ca forme remarcăm vâscioarele mici tronconice, sau vasele „sac“ cu marginea evazată (fig. 5/5). Impresiunile, creștăturile scurte, incizia și împunsăturile succesive sînt frecvent întîlnite în ornamentarea bogată a vaselor care repetă motivistica întîlnită pe „Chiciurla“.

Ocnele Mari. Pe partea dreaptă a riului „Sărat“, în punctul numit „Cosota“ se înalță o serie de dealuri conice împădurite, de pe pantele cărora am cules mai multe fragmente ceramice specifice culturii Coțofeni (fig. 5/2 ; 6/9, 11), precum și fragmente din cultura Glina III (fig. 6/16 a—b). Ca și la Bunești, se remarcă arderea mai bună a vaselor în comparație cu celelalte așezări semnalate. Pentru ornamentare se folosesc impresiunile și liniile incizate fin. Ca și în cazul descoperirilor de la Căzănești nu întîlnim tehnica împunsăturilor succesive.

Cercetările de teren ne permit să conchidem că în cazul așezărilor sus-menționate avem de-a face cu complexe închise fără amestecuri de materiale din culturi sau epoci deosebite. Inventarul arheologic descoperit aici nu iese din cadrul cunoscut al culturii Coțofeni. Lipsa tehnicii împunsăturilor succesive în așezările de la Căzănești și Ocnele Mari-Cosota ar putea crea premise pentru eventuala delimitare în această regiune și a unui orizont cronologic și cultural care nu cunoaște această tehnică, tocmai pentru că se admite în general poziția cronologică relativ mai nouă a ceramicii ornamentată prin împunsături succesive în cadrul culturii Coțofeni.

Cît privește tehnica ceramicii decorată cu împunsături succesive, ea este similară cu cea transilvăneană în general și cu cea de la Cilnic (r. Sebeș) în special. Apariția acesteia în raionul Rm. Vilcea se explică fie ca o pătrundere dinspre Transilvania spre sud, fie ca o dezvoltare locală sub influența transilvăneană.

Referitor la poziția cronologică a acestei faze s-a remarcat că ea ar putea să cuprindă o perioadă contemporană cu Glina III, prin aceasta explicîndu-se și absența, la acea dată, a culturii Glina III în această regiune a țării³. Dar cercetările noastre au depistat (la Govora-Sat, circa 1500 m de „Dealul Săpunarului“, la Buleta, circa 700 m sud-est de „Chiciurla“, la Căzănești, Mihăiești etc.) cîteva așezări care documentează sigur prezența purtătorilor culturii Glina III în raionul Rm. Vilcea. Aceasta nu exclude, firește, ipoteza unei contemporaneități parțiale a celor două culturi.

³ I. Nestor, în *Istoria României*, vol. I, p. 100.

LA CÉRAMIQUE DÉCORÉE DE PIQÛRES SUCCESSIVES DU DISTRICT DE RÎMNICU-VÎLCEA

RÉSUMÉ

L'auteur présente quelques établissements des porteurs de la civilisation à céramique décorée de piqûres successives, situés dans la partie nord-est de l'Olténie (district de Rîmnicu-Vîlcea) et qui ont été attestés à la suite des recherches sur le terrain. La présence de cette catégorie céramique à ces endroits s'explique, soit par une évolution locale sous l'influence des tribus contemporaines de Transylvanie, soit par la pénétration de ces tribus au sud des Carpates par le défilé de l'Olt. Du point de vue chronologique ces établissements sont antérieurs à une phase tardive de la civilisation de Glină III, dont la présence est prouvée par quelques établissements enregistrés dans la même région.

LÉGENDE DES FIGURES

- Fig. 1. — Relevé des endroits aux découvertes archéologiques.
 Fig. 2. — 1—4, haches en pierre; 5,6, moulins à main; 7—10, éclats de silex (1, 4—10, Buleta-Chiciurla; 2,3, Buleta-Căzânești).
 Fig. 3. — Vases et tessons céramiques (1-4, 6—10, Buleta-Chiciurla; 5, Govora-sat — Dealul Săpunarului).
 Fig. 4. — Tessons céramiques de Buleta-Chiciurla.
 Fig. 5. — Tessons céramiques (1, 6—8, Buleta-Chiciurla; 3,4, Buleta-Căzânești; 2, Ocnele Mari-Cosota; 5, Bunești-Gătejești; 9,10, Govora-sat — Dealul Săpunarului).
 Fig. 6. — 1—3, figurines zoomorphes; 4, tasse; 5—15, tessons céramiques (1,3,4,14,15, Buleta-Chiciurla; 2,8,12, Govora-sat — Dealul Săpunarului; 5,7,10,13, Bunești-Gătejești; 9,11,16 a—b, Ocnele Mari-Cosota; 17, Buleta-Căzânești).